

D E P L A T E

Tijdschrift van de Oostendse Kring "De Plate"
Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente vorming.
Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE
Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd.
1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Bel-
gisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende
bijdragen.
13e jaargang, nr. 9 september 1984.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER : ZIE LAATSTE BLADZIJDE

SEPTEMBER-ACTIVITEIT

Het Bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de
eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de voordracht met
dia's die doorgaat op donderdag 27 september 1984 om 20.30 u.
in de Conferentiezaal van het V.V.F.-Oostende, Kan. Dr. L. Colens-
straat 6.

Het onderwerp : een Oostends kunstenaar : Edouard DUBAR (1803-1879)
De spreker : Norbert HOSTYN

ENSOR, SPILLIAERT en DE CLERCK, de drie schitterendste sterren aan
het Oostends kunstenaarsfirmament overschaduwden een hele reeks an-
dere verdienstelijke, zij het minder revolutionaire artiesten : de
2 stichters van de academie VAN CUYCK en BOSSUET, de 2 MUSIN's,
HAMMAN, BULCKE, enz. U vindt ze allemaal terug in de reeks "Ver-
geten Oostendse kunstschilders" die spreker sedert jaren in ons
tijdschrift publiceert.

Edouard DUBAR is ook een van hen. Zijn naam wordt door ENSOR geci-
teerd, samen met die van VAN CUYCK als zijn allereerste leermeester.
En dan nog in zeer pejoratieve zin. Maar in feite had niemand zich
ooit de moeite getroost eens na te trekken wie die figuren waren.
Ons bestuurslid, Stadsconservator Norbert HOSTYN, specialist in
ondermeer de 19de eeuwse Belgische kunst, verrichtte in de voorbije
jaren wetenschappelijke research naar de figuur en het oeuvre van
DUBAR. Een eerste neerslag kon u lezen in "De Plate" van 1981, een
tweede kort daarna in "Biekorf".

In onze septembervoordracht, geïllustreerd met dia's, zet hij de
resultaten van zijn onderzoek nog eens op een rijtje. Zoals zal blij-
ken ontbrak het DUBAR niet aan gevoel voor satire en maatschappij-
kritiek, bedekt evenwel met milde humor. Een prefiguratie van de
Ensoriaanse satire, a.h.w. Zoals steeds is de toegang gratis en
zijn ook niet-leden van harte welkom.

A.V.I.

EERSTE NAZOMERACTIVITEIT

In het kader van de cyclus "KEN UW STAD" leidt onze secretaris de heer J.B. DREESEN, de leden van DE PLATE en andere belangstellenden op zaterdag 22 september 1984 om 15 uur voor een bezoek aan het FORT NAPOLEON en de duinen aan de Oostkant van de haven.

Bijeenkomst : Om 14u45 aan het begin van het baantje dat naar Fort Napoleon leidt.

FORT NAPOLEON, een van de weinige geklasseerde monumenten in Oostende is waarschijnlijk het laatste overblijvende, bouwwerk uit Napoleons tijd. Het is een zeer merkwaardig militair bouwwerk, volledig in bakstenen gemetst. Het fort heeft nooit geen grote militaire rol gespeeld, werd in de dertiger jaren als Heemmuseum ingericht en voor en tijdens W.O. II door Belgische en Duitse troepen voor inkwartiering gebruikt. Na de oorlog is het dan totaal verwaarloosd geworden. Wat er van overblijft is echter nog de moeite waard en te restaureren. Een functie, midden in de laatste overblijvende Oostendse duinen, kan gemakkelijk gevonden worden. Een enige gelegenheid om dit te weinig gekend Oostends monument te bezoeken.

O.V.

TABAKSZAAK SIMON

De tabakszaak Simon, Adolf Buylstraat 42, opende in 1899 haar deuren. Het interieur bleef al die jaren zo goed als overanderd, zodat het in 1984 een echt pittoresk ouderwets interieur was geworden.

Toen bleek dat de gezusters Simon van plan waren ermee te stoppen, was "De Plate" er als de kippen bij om een bod te doen op een van deze allerlaatste oude Oostendse winkelinterieurs. Eind april 1984 sloot de zaak voor 't laatst en op 10 mei werden de meubelstukken naar het Heemkundig Museum overgebracht waar ze een tweede jeugd begonnen zijn...

Deze belangrijke aanwinst eist uiteraard een grondige herschikking van het Museum. Hopelijk komt dit tegen de zomer van 1985 gereed.

G.V.

BRIEF

Hieronder enkele inlichtingen i.v.m. Oorlogsdagboek nr. 4, april 1984, blz. 9.

- Dasseville Oscar en niet Jozef kwam onder het puin terecht.
- Van Campenhout Maria was zijn echtgenote.
- Dasseville Isabelle is hun jongste dochter, toen ongev. 14 jaar.
- Dasseville Maria, hun oudste dochter, niet gekwetst zijnde heeft geholpen om haar ouders van onder het puin te halen. Zij is nu Mevr. Maurice Taecke en woont : Goedheidstraat, 17, te Oostende. Zij is mijn nicht, bij haar zou de schrijver van het dagboek, zeker nog meer inlichtingen kunnen krijgen over deze droevige periode in haar leven.

J. REMAUT

N;v.d.r. : Dank voor deze aanvullende nota's. De schrijver van het oorlogsdagboek is ons onbekend. Het is eigenlijk het verslag van de Passieve Luchtbescherming, die onder de oorlog bij bombardementen de slachtoffers ging ophalen. Wij hebben dit verslag in zijn meest oorspronkelijke vorm overgenomen, met het gevaar dat toen heel wat namen verkeerdelijk genoteerd werden.

EEN OVERZICHT VAN VIJFTIG JAAR OOSTENDSE KURSAAL

Verantwoording

"De Kursaal en ik," hoe vermetel ben ik dit als onderwerp van mijn opstel te kiezen ! Ik heb er nooit geen enkele functie vervuld, al was het als ticketscheurder op het "Bal du Rat Mort". Neen, in de geschiedenis van dit gebouw heb ik geen actieve deelneming gehad, maar ik ben er ontelbare malen voorbijgewandeld en was er wel als toeschouwer aanwezig.

Mijn bedoeling is het verhaal te schetsen van ongeveer vijftig jaar van wat destijds de Kursaal heette en thans een onzijdige benaming gekregen heeft, het Casino-Kursaal. Bij die opsomming van eigen herinneringen zal mijn geheugen mij wellicht parten spelen. Ik verontschuldig mij vooraf mochten eventuele lezers fouten ontdekken. Ik zal dan ook met genoeg gehoor geven voor alle terechtwijzingen. Wel heb ik geput uit eigen documentatie en heeft het boek "1875-1975 Kursaal" mij veel geholpen, in het bijzonder de in bijlage verschenen Palmares om bepaalde namen en jaren te memoreren. De keuze die ik daarbij gemaakt heb is uiteraard subjectief en had enkel als doel langdradigheid te vermijden.

Bij wijze van proloog.

1837	Enkele zalen van het stadhuis worden ingericht als casino.
1852	De eerste Kursaal wordt gebouwd op het gedeelte van de Zeedijk gelegen tussen de Vlaanderen- en Christinastraat.
1878	Inhuldiging van de tweede Kursaal, gebouwd op de huidige plaats door de architecten Naert en Lauwereins.
1899-1907	Grondige verbouwing op plannen van architect Chambon en alzo verrijst de derde Kursaal.

Het orkest van de Kursaal stond, te beginnen met 1878, onder leiding van Emile Périer, Léon Rinskopf, François Rasse, Jules Toussaint de Sutter en Maxime Vanneste.

Beroemde componisten kwamen er hun werk dirigeren : Charles Gounod (1880), Benjamin Godard (1882), Jules Massenet (1883), Camille Saint-Saëns (1906), Richard Strauss (1906, 07), Edward Elgar (1908), Florent Schmitt (1923), Georges Enesco (1927, 29) en Reynaldo Hahn (1928). Zelfs Vlaamse toondichters kregen er hun beurt : Jan Blockx in 1893 en Peter Benoit in 1894.

Als Belgische zangers noteren we : Ernest Van Dijck (1895 en 1905), Etienne Tilkin-Servais (1923, 1930, 1932), Fernand Ansseau (1922, 1926-1934), Joseph Rogatchevski (1925, 1933, 1934). Buitenlandse zangers waren Adelina Patti (1865), Jean Noté (1898-1901), Pasquale Amato (1909, 1910, 1926), Enrico Caruso (1905, 1906, 1909, 1910), Ninon Vallin (1927), Fedor Chaliapine (1928, 1929), Toti dal Monte (1930, 1938), Tomaz Alcaide (1931, 1932).

Als instrumentisten kies ik uit : de pianiste Clara Haskil (1930), de violonisten Henri Vieuxtemps (1867), Henri Wieniafski (1867, 1873, 1884-1892), Eugène Ysaÿe (1875, 1903, 1927) - de cellist Pablo Casals (1906, 1926) - de orgelisten Charles-Marie Widor (1895) en Marcel Dupré (1931). Paul Whiteman (1926), Jack Hilton (1930, 1932) en Jack Payne (1933) zijn namen die bekendheid genoten op gebied van de jazz.

I

Als jonge knaap wandelde ik met mijn ouders gedurende de zwoele zomeravonden op de zeedijk. Wij stapten voorbij de "chique" restaurants met namen die nu nog bekend klinken : Princess Hotel, Splendid, La Plage, Ocean, Continental, La Renommée, Wellington. We bewonderden de rijkelijk uitgedoste dames en heren die op de eerste rij en kennelijk met de bedoeling gezien te worden hun avondmaal met verscheidene gangen nuttigden. Diezelfde rijkelui toogden dan even vóór 21 uur langs de Zeedijk in hun ruisende toiletten en stijve smokings naar de Kursaal waar ze langs de toegang "Petit Nice", steeds aangehaapt door de Oostendse burgerbevolking binnen gingen om er het avondconcert bij te wonen. Na het muzikaal festijn begon de "soirée dansante" waar toenmalig fox-trott, slow-fox, tango en rumba hoogtij vierden. Tot diep in de nacht kon men daarbij in de speelzaal zijn fortuin aandikken of verspelen.

De voorbijgangers konden het binnengebeuren in de Kursaal gedeeltelijk volgen. De buitenzijde van de grote zaal "La Rotonde" was immers volledig in glas en het orkest alsmede het orgel waren op een door kolommen ondersteund podium opgesteld. Aldus kon gezien doch niet gehoord worden wat er achter de beglazing omging. De kijk-lustigheid van de Oostendse bevolking werd aldus opgewekt en toen konden we zeggen dat het gebouw echt leefde.

De knaap werd jongeling en interesseerde zich gaandeweg aan het centrum van ons kusttoerisme. Alhoewel ik, op één uitzondering na waarover ik het straks zal hebben, nooit aan enige manifestatie deelnam, toch volgde ik met aandacht de zomerprogramma's. Ik herinner mij de langwerpige aanplakbrieven in rode en blauwe drukletters die rondom op de ijzeren omheining langs de Van Iseghemlaan en op de gevel aan de Westzijde te zien waren.

De muziektempel van Oostende was gesloten tijdens de wintermaanden. Met carnaval werd het beroemde "Bal du Rat Mort" gedanst. Rond Pasen en Pinksteren grepen concerten plaats tijdens dewelke Belgische solisten van de Koninklijke Muntchouwburg, zoals Claudine Boons en Louis Richard, zich lieten horen. Het orkest werd dan geleid door Oostendse musici : Emile de Vliegheer, directeur van het Conservatorium, en Aimé Mouqué, muziekleraar in het Koninklijk Atheneum.

Naarmate het hoogseizoen naderde werden nationaal en internationaal beroemde dirigenten aangeworven.

Zo las ik op de affiches de namen van Franz André, Maurice Bastin, Désiré Defauw, Eduard van Beinum, Felix Weingartner en Albert Wolff.

Het concert begon steeds om 21 uur en duurde onafgebroken tot 22u30. Benevens het betalend publiek werden ook de plaatselijke notabelen en ambtenaren alsook de officieren van het garnizoenkorps uitgenodigd, allen natuurlijk in soiréekleed, rok of gala-uniform. Er waren drie hoogtepunten : de Frans-nationale feestdag met een Frans bel-canto-ster als blikvanger, de Belgische nationale feestdag met als solist een Belgische beroemdheid, en het absoluut hoogtepunt - 15 augustus - waarbij een wereldlijk topfiguur als gastvedette optrad. Dit waren Giovanni Martinelli, tenor van de Metropolitan te New-York in 1937, de Wagnerzanger Laurenz Melchior in 1938 en de coloratuur-sopraan Erna Sack in 1939.

Al zal mijn opsomming eentonig zijn, toch kan ik mij niet weerhouden een lange lijst te citeren van al de ronkende namen die destijds opgang maakten. Mijn geheugen is natuurlijk beperkt tot de jaren tussen 1933 (ongeveer) tot 1939, vermits dit jaartal het einde van een epoëe betekent.

Tijdens de vooroorlogse periode optredende zangsterren die ik vermeldenswaard acht, waren : Marthe Angelici, Tina Baritza, Vina Bovy, Paul Cabanel, Marguerite Carosio, Clara Clairbert, Armand Crabbé, Toti dal Monte, André d'Arkor, Maurice De Groote, Miguel de Villabella, José Janson, Raoul Jobin, Alexander Kipnis, Charles Locufier, René Maison, Livine Mertens, Grace Moore, Marthe Nespoulos, Charles Panzera, André Pernet, Erika Rokyta, Helga Roswänge, Tito Schipa, Joseph Schmitt, Richard Tauber, Germaine Teugels, Georges Thill, Lucien Van Obbergh, Jo Vincent, Lauri Volpi, Marcel Wittrich.

Het programma van deze avonden zouden we thans als licht casino-concert beschouwen. Benevens twee zangbeurten van de solist werden er een ouverture, orkestsuites, fantasieën op opera's, genrestukjes, balletmuziek en dergelijke ten gehore gebracht. Veel concerten werden dank zij NIR en INR radiofonisch tot in de huiskamer gebracht. Gezien echter de geringe zendkracht van onze nationale zender te dien tijde en de fading die de amplitude modulatie stoorde, konden we in Oostende weinig van deze muziekkuitzendingen genieten.

De dinsdagavond en de vrijdag namiddag hadden de zagezegde "concerts classiques" plaats, waarbij beroemde instrumentisten optraden. Als pianist vernoem ik Alfred Cortot, Arthur De Greef, Monique de la Bruchollerie, Eduardo del Pueyo, Moura Lympany, Gregor Piatigorsky, Arthur Rubinstein, Walter Rummel, Alexander Uninsky. Ik noteer verder de violonisten René Costy, Alfred Dubois, Zino Francescati, Nathan Milstein, Richard Odnoposoff, Maurice Raskin, Jacques Thibaud, Carlo Van Neste.

Alhoewel ik nooit aanwezig was op deze concerten, vermoed ik toch dat de uitmuntende kwaliteit van al die solisten daargelaten, het artistiek peil van het orkest niet zeer hoog mag geschat worden

De op zichzelf bekwame beroepsmuzikanten werden gerecruteerd onder de leraars van het muziekconservatorium en onder de orkestleden van de Opera van Gent. Ze konden zeker de homogeniteit niet bereiken die hedendaags van gevestigde orkesten vereist wordt. Ik heb nooit vernomen dat ooit een buitenlands orkest in de vooroorlogse Kursaal te gast geweest is. Kooruitvoeringen en voor grote bezetting gecomponeerde meesterwerken van de muziek werden bij mijn weten nooit geprogrammeerd.

Bij mijn wandelingen rond de Kursaal ontwaarde ik een klein podium opgesteld langs de Westkant van de grote zaal. Naar het schijnt werden daar gecostumeerde selecties van opera's gezongen.

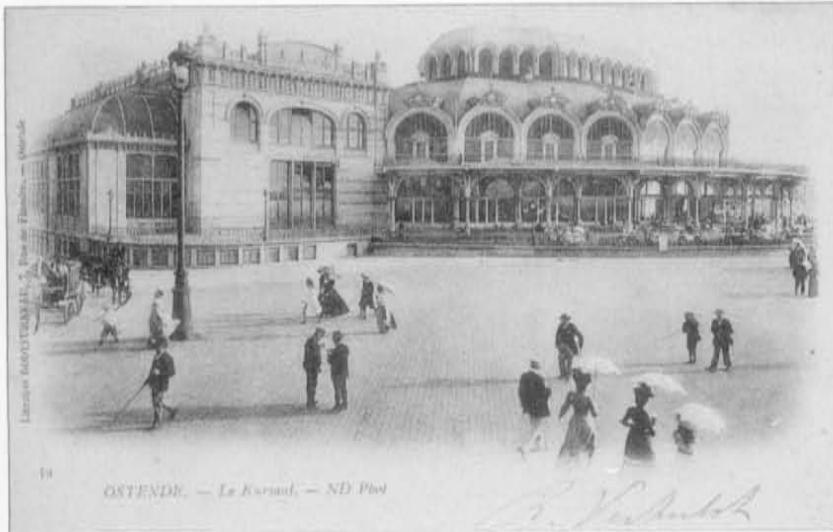
Op vrijdag avond mochten de orkestleden rusten. Dan werd het podium ingenomen door de muziekkapel van het derde linieregiment dat onder leiding van de kapelmeester Constant Moreau nadien opgevolgd door Louis Gasia een militair concert ten gehore bracht.

Voor de lichte muziek moeten we ons verplaatsen naar de Salle des Ambassadeurs. De thé dansant tussen 16u30 en 18u30 werd verzorgd door een Oostendse formatie : Achiel Zanders and his boys. om 22u30 begon de soirée dansante door dezelfde groep. Tijdens het hoogseizoen nodigden buitenlandse orkesten ten dans : Jo Bouillon en zijn orkest, Ray Ventura et ses collégiens, The Lecuana boys, wat zeker niet te versmaden is. De niet-danslustigen konden vanaf het balkon het spektakel aanschouwen en zich verlustigen in de ronddraaiende koppels. In deze zaal traden ook de vedetten van het chanson a la mode op. Dit waren Joséphine Baker, Maurice Chevalier, Marie Dubas, Rina Ketty, Edith Piaff, Tino Rossi, Charles Trenet.

Op het einde van het seizoen was de laatste dag voorbehouden aan de Oostendse bevolking, die gratis alle muzikale uitvoeringen mocht bijwonen. Op die gedenkwaardige 30 september 1939 dachten mijn ouders het opportuun hun zeventienjarige zoon voor het eerst kennis te laten maken met het Kursaal-leven. Het programma verliep zoals tijdens de andere zomermaanden. Om 15 uur verzorgde de Oostendse orgelist Léandre Vilain het orgelconcert. Hij speelde onder meer een fantasie over Faust van Charles Gounod, waaronder de orgelsolo uit het kerktoneel. Vanaf 15u30 werd een licht concert geserveerd door het orkest van Paul Godwin. Tijdens het thé dansant luisterde ik vanaf het balkon naar de muzikanten van Achiel Zanders. 's Avonds was het ganse gezin present voor het symphonisch concert. De soliste heette haar naam is mij bijgebleven - Tina Langbien, denkkelijk een sopraan verbonden aan de Koninklijke opera van Gent.

Wij konden zeker niet vermoeden, dat wij het laatste concert in onze geliefde Kursaal hadden bijgewoond, want voor het volgende jaar wachtten ons dramatische gebeurtenissen.

HET OUDE KURSAAL

Het Kursaal van 1874. Oostzijde.

De transformatie van 1895.
Eén torentje is reeds klaar.

De transformaties beëindigd in 1905.
Twee torentjes, andere glasramen, enz.

II

De vijftigers en oudere Oostendenaars herdenken met een zekere weemoed het verdwenen Kursaalgebouw waarvan alleen een uitgebreide reeks foto's de herinnering bewaart. Het was geen bouwkundig meesterwerk, het behoorde tot geen enkele stijlrichting. Men kon er evenzeer elementen uit de "belle époque" als aanwijzingen van mohammedaanse bouwtrant in erkennen met zijn grotere en kleine torentjes, zijn koepels die de grote zalen overdekten, zijn veelvuldige en veelsoortige ramen.

Dit door alle Oostendenaars geliefd gebouw werd op last van de bezettende overheid afgebroken. Iedere steen, ieder metalen gebinte, iedere ruit verdween met onbekende bestemming. De Oostendse Kursaal werd niet verwoest door bombardementen zoals andere bronnen vermeldelijk vermelden. Het blijft een mysterie waarom benevens ons kultuurpaleis ook het postgebouw en de tribunen van de wedrennen met de grond gelijk werden gemaakt. Volgens geruchten werd aldus gepoogd Oostende de genadeslag als toeristisch oord toe te brengen.

Daar wij bovendien in het Sperrgebiet woonden en de straten uitgevende op de dijk met een muur, de Antlantikwall, dichtgemetseld werden, hebben wij vijf jaar geen zee gezien behalve dat éne stukje voor het vernielde fort Wellington.

Onze wandeling beperkte zich dus tot de Van Iseghemlaan waar op de plaats waar eertijds de Kursaal pronkte, een betonnen bunker gebouwd was, verbonden langs een onderaardse gang met een uitkijkpost opgericht op de glooiing van de dijk. Dit overblijfsel van de tweede wereldoorlog is bewaard gebleven en dient nu als seinpost voor zeilwedstrijden in zee.

III

's Kurstaals groei

De heropbouw, gedeeltelijk wellicht op Oorlogsschade geboekt, begon in 1951 na de gebruikelijke eerste-steenlegging door de toenmalige Eerste Minister Gaston Eyskens in aanwezigheid van de Burgemeester Henri Serruys en veel notabelen. Die eerste steen kreeg naderhand een definitieve plaats in een buitenmuur langs de Westhelling maar was dieper dan die muur zodat de achterzijde wat uitsteekt. We waren getuige van de ruwbouw en konden zo vaststellen dat er drie achter elkaar liggende enorme bakken gegoten werden. De bouwheer Leon Stijnen was inderdaad van plan het orkest, het toneel en het orgel uit de grond te doen opriszen. Van die ambitieuze voornemens is niets terechtgekomen. Wel werd in 1967 een toneellift gebouwd, doch door betwistingen in verband met het bestek voor het hydraulisch systeem, werd nooit tot oplevering overgegaan zodat bij gebrek aan onderhoud deze lift ook nooit gewerkt heeft. In 1975 werd zelfs een gerechtelijk expert aangesteld. Omwille van al die technische en nadien juridische bezwaren, heeft de Stad het wijselijk geoordeeld dit potje gedekt te houden.

Welk een stunt het nieuw orgel uit de diepte te zien stijgen, zoals naar het schijnt het geval was in de Londense cinémas? Maar zelfs de plannen voor een niet rijzend orgel werden vlug opgedoekt, want, zo lazen we toch destijds, de kosten waren te hoog.

Naarmate de bouw vorderde, ontdekten we dat het nieuw project de tegengestelde principes huldigde van zijn voorgaande. Zo werd het podium met de rug naar de zee opgericht. In de gevel waren noch krulletjes noch boogjes te zien, doch alles in rechte lijn. Het geheel vormde een rechthoekige blok met de Albert I Promenade in boogvorm. Ik denk dat niemand eraan zou gedacht hebben het oude gebouw te slopen had het de oorlog overleefd. Het was dan ook aan te nemen dat de nieuwe Kursaal volgens moderne normen zou tot stand komen, al werd met nostalgie aan het verleden gedacht. Het was eveneens spijtig dat door de hoogbouw van de Oosthelling de nieuwe Kursaal er als het klein broertje uitzag. Een foto genomen van aan de Kemmelbergstraat werd aldus een onaantrekkelijk zicht.

Het inwendige van het gebouw was zo geconcipieerd dat het als een grote kijkkast kon gebruikt worden en wel uitsluitend voor die éné grootse avond die ook de luister was van het afgebroken gebouw: het bal du Rat Mort. Wanneer men stond vóór de toegang langs de Van Iseghemlaan dan zou men langs de erboven geplaatste ramen de tweede trap kunnen zien die leidt naar de ere-hall. Achter deze hall lag de gelijkvloers aangelegde grote zaal met daarbij aansluitend het podium. Met open gordijnen vóór en achter het toneel en zonder decors zou men dan kunnen kijken tot aan de glazen wand op de dijk.

Het idee van de architect was uitstekend doch werd door allerlei factoren gedwarsboemd. De eerste exploitant moest ergens zijn reclame-panelen opstellen en hij koos de plaats boven de toegangsdeuren, zodat het voorgaande project meteen gekelderd was. De opeenvolgende inwendige verbouwingen hebben er verder toe bijgedragen van het Kursaal-gebouw een gesloten geheel te maken waarvan het innerlijk leven voor de voorbijganger totaal vreemd is.

Het auditorium bestond uit een gelijkvloers waar alle stoelen los stonden met langs achter twee niet al te gelukkig geplaatste loges voor de Koninklijke familie in de ene hoek en voor het Schepen-college in de andere hoek. Er was tevens een balkon. Het spektakel kon door drieduizend personen bijgewoond worden. Alras rezen er klachten daar de zichtbaarheid te wensen overliet, zodat besloten werd de zaal te verbouwen in amfiteatervorm met klapzetels. Zodoende bleven er nog achttienhonderd plaatsen over. Koninklijke en andere hoogwaardigheidsbeleders worden thans heel democratisch een zitplaats aangewezen op de eerste rij van de mezzanines. Onder de aldus vrijgekomen ruimte kan men binst de pauze gezellig een glaasje drinken. De afbraak van de Schouwburg en de oprichting van het Europa-centrum maakten het noodzakelijk, ten einde opera's en gesproken toneel optimaal uit te voeren, ditmaal de estrade voor de nieuwe omstandigheden aan te passen.

Inmiddels was ook de reglementering op de brandbeveiliging strenger geworden. Het verhogen van de toneelruimte met een onestetische bak langs de dijk, de constructie van een muur achter de glazen gevel om het geheel te verstevigen waren de bijzonderste met dit doel uitgevoerde werken, die zeker niet van aard waren om van het gebouw een architecturale uitblinker te maken.

Om het louter functionele van het geheel wat te temperen werd voorgenomen het buitengebeuren met enkele beeldhouwwerken te versieren. Het dient gezegd dat de beeldengroep "Oostende en het toerisme" van Oscar Jespers, geplaatst boven de luifel langs de Van Iseghemlaan, een fraai uitzicht geeft aan deze kant. De Oosthelling werd begiftigd met een liggende naaktfiguur "De Zee" geheten en beeldhouwd door Georges Grard. De welgevormde lichaamsdelen van deze dame waren oorzaak dat de volksmond er al gauw een spotnaam aan gegeven had. Daar bovendien flauwe grapjassen "Dikke Mathille" met verf bekladden vond het stadsbestuur 't geraadzaam een moeilijker toeganke-lijk oord te zoeken en ze verhuisde "De Zee" naar het Leopoldpark op de plaats door iedereen gekend. Het platform waarop ze gelegen heeft blijft ledig en lelijk. Ten slotte moet ik nog even gewagen van de zijde "Petit Nice". Daar prijkt een betonnen voetstuk met er bovenop enkele ijzeren staven. Dit "prettig" zicht zal vermoedelijk nog jaren zo blijven.

's Kursaals bloei

Nu het gebouw vermoedelijk zijn definitieve vorm heeft gekregen kunnen we nagaan wat er te zien en te horen was.

De naam zal voortaan heten "Casino-Kursaal" met een "het" ervoor. Een spitsvondig iemand had inderdaad ontdekt - waar dat weet ik niet - dat het woord tot het onzijdig geslacht behoorde.

De concessie werd door het stadsbestuur in handen gegeven van Roger De Ramée, van Mechelse afkomst, en na tien jaar voor een tweede periode verlengd tot 1972. Hij stichtte een vereniging, de AMBCKO, wat betekent Algemene Maatschappij Beheerster Casino Kursaal Oostende. De directeur artistique heette Adrien Meijer, een oude Brusselse toneelrat.

Veel verwezenlijkingen kunnen aan deze eerste concessionaris toegeschreven worden. Hij had het nochtans dikwijls aan de stok met het stadsbestuur onder het burgemeesterschap van Adolf Van Glabbeke. Allerhande betwistingen zorgden voor voortdurende heibel. De te betalen stadsbelastingen, de hoogspanningstarieven kwamen voortdurend ter sprake, alsook de verdeling van het gebouw in renderend en niet-renderend gedeelte.

De uitbating is thans overgegaan in Oostendse handen. Jean-Claude Van Biervliet vooreerst bijgestaan door Alfons Boehme, die destijds als violonist werkzaam was in de vooroorlogse Kursaal. Na diens pensionering werd Luc Verfaillie artistiek directeur.

Na kennismaking met de directie zullen we nu het gebouw bezoeken. We zullen eerst in de kleine zalen wandelen en zullen onze tocht eindigen in het groot Auditorium.

Het aperitief wordt genuttigd op het terras van de Garden's, voorheen Beaulieu geheten. Dit lokaal wordt verlevendigd door exposities van moderne kunstenaars en door allerlei muziekkuitvoeringen.

Langs Petit-Nice treden wij het gebouw binnen en komen in de Montrose waar eveneens tentoonstellingen gehouden worden. Boven die zaal bevindt zich de leeszaal. Daar worden somtijds muziekkuitvoeringen door kleine ensembles gespeeld. Mijn herinneringen verplaatsen zich tot een historische dag in 1968. Op 21 augustus kwamen de solisten van het Praags kamerorkest een concert geven. Op die dag hadden de Russische legers hun vaderland bezet. Omwille van dit feit werd het programma gewijzigd en hebben die heren uitsluitend werk van eigen bodem gebracht. Het concert werd besloten met de Serenade voor strijkorkest van Antonin Dvorak, door alle toehoorders met ingetog nheid aangehoord.

We dalen de trap af, stappen even over het schots geruit tapijt van de ere-hall en komen langs andere trappen in de conferentiezaal. Bij mijn weten werden in die zaal zeer weinig voordrachten gehouden. Wel hebben de missionarissen van Scheut, jaren na-eeen, er de producten van het Verre Oosten uitgestald. De ivoren ballen die zo kunstig in elkaar verwerkt waren, zullen zeker in het geheugen van de talrijke bezoekers bewaard blijven.

We keren op onze stappen terug en vertoeven even in de grote ere-hall waar iedere zomer een kunsttentoonstelling plaats grijpt gewijd aan een bepaald thema. Zo was in 1955 het Oostends driemanschap Ensor, Permeke, Spilliaert aan de beurt, in 1956 de collectie Gustaaf Van Geluwe, in 1972 Jan De Clerck, in 1978 de St. Martens Latenschool. Universele grootheden komen eveneens aan bod : Vasarely in 1975, Leonos Fini in 1980, Salvador Dali in 1982, Picasso in 1983. Tussendoor vindt dan de tweejaarlijkse Europaprijs plaats.

De Ambassadeurszaal - de enige die haar naam ontleent aan het voormalig gebouw - wordt betreden vanuit de ere-hall. Zij grenst volledig aan de Van Iseghemlaan en lijkt op de grote zaal - eerste versie - maar dan op kleinere schaal. Deze plaats is bestemd door musichall-gala's en dansavonden. The British Ball tijdens de zomerse maandagen is bij onze overzeese burens zeer geliefd.

Wanneer we de Ambassadeurszaal verlaten wijzen ons groene neonlichten aan, dat daar de niet voor elkeen toegankelijke speelzaal of Private Kring gelegen is. Het werd mij toegelaten, op uitnodiging van de Directie, maar eveneens ook alle bewonderaars van het pianofenomeen Volundat, in deze zaal een glas champagne te nuttigen. Zo kon ik de voor mij onbekende geheimzinnige wereld, waar Roulette, Black Jack, Baccara en andere spelen het kapitaal aandikken of afslijten van hen die onder de bekoring vallen van het verleidelijke kansspel, aanschouwen.

Ik zag er de strakke gezichten van de in speciale bleekbruine smokingen uitgedoste croupiers en de met blauw soirée-kleed getooide "croupeuses" de jetons uitdelen of de kaarten schudden. Ik keek eveneens naar de omzittenden die even onbewogen hun inzetten bepaalden of de speeltafel verlieten. Al deze handelingen verlopen met gedempt licht en in volmaakte stilte zodat men zich in een magische sfeer waant.

In de private kring kan men ook lekker dineren in het restaurant met de voorbestemde naam Fortuna. Enkele trappen lager is er een meer uitgebreide eetgelegenheid, de Perigord. De gastronomische week-ends gedurende dewelke 's winters een meesterkok uit Frankrijk en elders zijn beste specialiteiten voortvoert, zijn wereldberoemd. Van de omslachtige Reveillons op Kerstmis en Nieuwjaar ken ik alleen de publicitaire aankondigingen met de namen van de zeven of acht gangen, de attracties, het amusementsorkest en ... de te betalen prijs, drank niet inbegrepen. Veel Oostendenaars zullen zeker met mij zeggen : "dat is geen spak voor ons bek."

Voor de danslustigen blijft nog de nightclub over die al eens van naam veranderde : La Champagne, Sporting Club, Gimmy'z. Merino Costa y su orquesta zorgde daar vele jaren voor het entertainment.

Na even de portier 'n goe-dag toegewenst te hebben wandelen we het gebouw uit om even daarna het Casino-Kursaal van Oostende opnieuw binnen te gaan langs de officiële hoofdtoegang. We vertrouwen onze mantels toe aan de vriendelijke dame van de vestiaire die thans voor haar dienstverlening 25 fr. moet vragen. We gaan de trappen op passeren voorbij de toiletten waar de eenheidsprijs sedert onheugelijke tijden 5 fr. gebleven is. Wij zullen allereerst een aperitief-koncert bijwonen - gratis dan wel - een door het Gemeentekrediet ingericht initiatief om aan de jonge laureaten van de Nationale muziekwedstrijd gelegenheid te geven hun kunnen te demonstreren. Deze recitals van kamermuziek worden gegeven in de bar grenzend aan de ere-hall. Binst we daar knusjes gezeten zijn bladeren we in het boek "1875-1975 Kursaal" en consulteren de met benedictijnengeduld samengestelde bijlage met de namen van al de artiesten die zich in die honderd jaar aan de publieke belangstelling vertoond hebben.

"A tout seigneur tout honneur" wil ik alvorens met mijn lezers het groot auditorium binnen te gaan hulde brengen aan al de artiesten die zowat in het oude als in het nieuwe gebouw zijn opgetreden. Franz André, le dirigent bij het NIR trad op van 1936 tot 1939 en in 1954. Joséphine Baker, die hier kwam zingen in 1938, keerde terug in 1953 en 1954.

Vina Bovy was tussen 1924 en 1939 een steeds terugkerend sopraan, die het aandurfde in 1929 voor het eerst een Vlaams lied, "Ik ken een lied" van Willem de Mol voor het verfranst Oostends publiek te zingen. Na een wereldcarrière en acht jaar directeurschap van de Koninklijke Opera te Gent gaf zij alhier een afscheidsconcert op 23 augustus 1964 met de Philharmonie van Antwerpen geleid door Hendrik Diels. Alexander Brailowsky, de wereldberoemde pianist, was te horen in 1928, 1932, 1937, 1938 en opnieuw in 1955. Margarita Carosio, van het Scala van Milaan, die zoals reeds gemeld het openingsconcert opluisterde, had in de vooroorlogse Kursaal gezongen in 1938. Maurice Chevalier was viermaal op de affiche en wel in 1938, 1939, 1956 en 1957. Clara Clairbert, onze nationale diva kwam ieder jaar tussen 1924 en 1939 en kwam nog terug in 1954. We noteren dat de pianist Alfred Cortot voor de eerste maal te horen was in 1909 en daarna in 1914, 1920, 1926, 1937, 1938 en een laatste maal in 1955. René Costy, violonist, was er in 1939 en 1962. Pedro di Freitas-Branco kwam dirigeren van 1934 tot 1939 en eveneens in 1958. Hendrik Diels was orkestleider in 1937 en 1964. José Iturbi zou hier reeds piano gespeeld hebben in 1923, maar kwam veelvuldig terug in de jaren 1955, 1958, 1959, 1963, 1964 en 1971. The Lecuana Cuban Boys zorgden voor de exotische sfeer in 1939 en 1961. De dirigent Hans Lichtenstein werd gecontracteerd in 1932 en 1934, in 1959 en 1964. Nathan Milstein, violonist met internationale befaamdheid, was te horen in 1928, 1936, 1939 en speelde het concerto van Brahms in 1957. Ricardo Odnoposoff, violonist en laureaat van de Eugene Ysaïe-wedstrijd concerteerde in 1937, 1938 en een laatste maal in 1953. Edith Piaff was reeds te gast in 1938 en gaf in het nieuw gebouw een lange reeks recitals in 1953, 1956, 1958, 1959, 1962 en in 't jaar van haar dood 1963. Jacques Pills, chansonnier, kwam in 1939 en 1953. De Belgische violonist Maurice Raskin was ieder jaar te horen van 1932 tot 1938 en ook nog in 1954. Ook de alom beroemde pianist Arthur Rubinstein die van 1924 tot 1938 zonder onderbreking ons zomerprogramma opluisterde, heeft een come-back gekend in 1955 en 1957. Charles Trenet, die reeds in 1939 voor 't voetlicht kwam, keerde terug in 1975. Yvonne Vanden Berghe, pianiste, hoorde men in 1933, 1953, 1954 en 1960. En last but not least moeten we de Belg Carlo Van Neste vermelden die zijn virtuositeit op de viool ten beste gaf in 1927, 1928, 1933 en 1936, in 1955, 1960, 1964 en 1965.

(vervolgt)

André VANDENAUWELLE

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS : CAROL DEUTSCH... CE PEINTRE
INCONNU... - XLVII

Deze kunstenaar van Duitse origine woonde sedert de late twintiger jaren te Oostende. Hij was compleet geïntegreerd in het "betere" Oostendse kunstleven van toen, dat is de artistieke en intellectuele kring die rond de oudere Ensor circuleerde, en mekaar trof in de kunstgalerij "STUDIO".

ENSOR en DEUTSCH moeten elkaar goed gekend hebben : ze hebben ooit elkaar geportretteerd. Helaas is het portret van Deutsch door ENSOR spoorloos, net als de andere zaken uit DEUTSCH' belangrijke kunstcollectie.

A. SCHYRGENS spreekt op p. 160 van zijn mémoires "Le monde inconnu des artistes" (Dinant, 1957) over Deutsch :
Hij hield een bonthandel in de Kapellestraat, was Jood en was Rabbin in de Oostendse Synagoge.

Hij en zijn gezin kwamen tijdens W.O.II om in een Duits concentratiekamp.

X X X

Van 14 tot 31 december 1929 had hij een individuele tentoonstelling in de Galerie Manteau, Waterloolaan 62 te Brussel.

ENSOR verzorgde het voorwoord in zijn gekende schrijfstijl (zie bijlage 1). De catalogus omvatte 22 nummers :

1. Cabanes	12. Jabbeke
2. Choux	13. Marine
3. Danseuse	14. Couple
4. Cabanons	15. Rif x
5. Carol	16. Poissonniere
6. Forge	17. Léda
7. Fleurs	18. Grâces
8. Ensor x	19. Ferme
9. Caloricité X	20. Baiser X
10. Doubleuse	21. Nu
11. Maternité	22. Tricoteuse

(De titels gemerkt met X zijn afgebeeld in de catalogus).

Van 2 tot 21 juli 1931 participeerde hij te Oostende aan een groepstentoonstelling (1) onder het motto "marines" in de Galerij "STUDIO", en in 1934, in dezelfde Galerij, aan een expo "kunstenaarsportretten".

In 1946 verscheen te Londen de studie "L'école de peinture d'Oostende" van de hand van Sidney ARNOLD. Dat was een bundeling van een viertal artikels die hij eerder had geschreven voor "Le Carillon". De passage over DEUTSCH vindt u als bijlage 2.

X X X

De Stedelijke Musea Oostende bezitten maar 1 werk van Carol DEUTSCH, met name een gezicht op de handelsdokken (2).

N. HOSTYN

1. Andere deelnemers waren D. BOEREWAAARD, O. CORNU, J. DE BROCK, A. DELWAIDE, L. DE SELLIERS, J. ENSOR, J. GENOT, F. LABISSE, L. SPILLIAERT, L. SEGHERS, M. SEGHERS, E. TEMPLER, G. VAN HESTE, W. VAN HECKE.
2. Zie N. HOSTYN, Oostende in de kunst, in TEVEO-INFORMATIEBLAD, 1983.

BIJLAGE 1 : VOORWOORD VAN JAMES ENSOR IN DE CATALOGUS VAN DE DEUTSCH' EXPOSITIE IN DE GALERIJ MANTEAU :

Préface par James Ensor

Voici, Brave Carol, une préface arlequinée, bourrée d'adjectifs significatifs, farcie de verbes démesurés, d'adverbes gondolés et de noms propres aux humains et aux bêtes bonnes et jolies que vous peignez avec amour.

A vous, Cher Carol, mon amitié et mes risettes. Carol né coiffé d'ébène, j'aime votre art nouveau, votre peinture fière et sans malice.

Carol, nom sonore, dur et net, ompératif et décisif, tambourinant, claironnant, trompétant, tourbillonnant, foudroyant, écarlate, grenat, rubescent, rouspétant, carminatif, pétaradant.

Carol au sang bleu, Carol prêcheur, pécheur, prophète sermonneur, il faut vibrer pour casser et recasser les pifs mous des pions incolores camouflés de raison, des mannequins sourds chargés de son. Carol, le placide-enragé, vous crachez vos vertes envies aux faces jaunies des Roi-Soleils de la palette.

Ah ! les belles secousses, les longs frémissements...

Oui, le vent parfumé de vos mépris secoue les roses albiennes, fauche les roseaux moqueurs, casse les vieilles branches, déracine les chênes fabuleux, balaie les fleurs fanées et les feuilles pourries, jolies et mortes, mortes des automnes tristes, tristes, tristes, et des hivers décolorés.

Carol, grand voyant, Madame la Lune en état de grossesse joliment vous contemple, Mademoiselle Vérité sort de son puits pour vous aider et votre ami Mercure, le commerçant aux pieds légers, expose aux quatre vents de l'esprit le caducée rouillé cher aux pharmaciens de tous les temps.

Carol le vieux Moïse, dissimule ses cornes, redore le veau d'or, astique le serpent d'airain, tandis que les zèbres en détresse se mordent la queue, et les Hébreux surgavés de manne fraîche avalent couleuvres farcies de colimaçons ou grenouilles laxatives savamment cuisinées par vivisecteurs philistins.

Carol, doux, Carol, brave Carol, petit Carol, joli Carol, votre rôle est beau, vous cuvez un volcan. Carol, gare au volcan détonnant, éclaboussant : feu de joie en éruption, torrent de lave en circulation, cratère en ébullition, abcès irrité en crevaisson,

vieux rocher en locomotion ; encore des la es flexibles d'accent circonflexe et de cristal convexe, des vases de glu, des éclats réguliers des vitres brisées, des éclairs chromatiques violent les iris, fatiguent les pupilles, agacent les rétines, chatouillent les cornées, déforment tous les globes des mondes de la vue.

Et quels morceaux de peinture vous nous chantez. Peinture d'accent léger cousu de fil gris tissé d'argent par les vierges. Peinture combative dressée sur ergots acérés. Peinture pleine de cran et de saveur, peinture à tous crins et chevelue, appétissant fricot d'Absalon.

Et les sujets aussi nous surprennent : chaumines empurinées disloquées croulant sous pluies diluviennes, nuées balourdes, cirrus sourcilleux, nymbus laminés, stratus orgueilleux. Ciels ironiques, lourds, pierreux, écrasant paysans volumineux, cubiformes, pleurnichards, crédules, couvant trente six mille bourdes. Rustaudes goulues, balonnées, extra-fessées, portant sur leur écu trente six cottes, telles sarigues hydropiques aux poches trop courrées de vagues produits pharmaceutiques. Encore vos cabanes de caramel ou cabanons de Jabbeke abritent des rustres calamiteux, couperosés, des porchères rêveuses, tricoteuses méthodiques, des pourceaux mordorés archi-mélancoliques, des truies habillées de soie fine ; des coqs fanfarons, des canards essouffés gonflés de saveur mélodique et des oies déchainées de race harmonique, font un potin d'enfer excité par des femmes de race symphonique et des anges de Mauselet exagèrent le concert.

Peintre extraordinaire, vous humanisez à grands frais des êtres imparfaits d'accents impératifs. Êtres surcubistes aux chicots de Bouddhas gras, molaires de phacochères, pifs de tapirs, cervelles de cormorans, arêtes de diodons, plumages de marabouts, fourrures de chats-huants, becs d'ornithorinques, masques de tatous, crânes de loups-cerviers, yeux de lynx pochés à l'anglaise.

Des monstres sans façon pulallent de tous côtés vomis par tous les trous verts de la mer.

Je cite d'abord l'énorme machabran au chef de nécrophore. Le Wanda roucoulant assis sur madrépore, l'horrible langoustine. L'architecte bissextille, léonin, évoluant sans cesse. Le snob à tête de veau, l'alebot fleuri ennemi des grandes eaux, l'escargot voligeur fondant cornu cornant. L'eschevin madré-grimé au sac vide de malice. Le sansonnet hirsute à ramage d'hyppocampe, Le cricri minuscule, le rasta miaulant, le sociot bleuté, le Siamois triplex déchâtré sans merci, le dodinard musqué. Le bégueularâ sourd et sournois. Le papelard vieux jeu. L'âne-baudet-bourrique. Partout des misquidits exagèrent leurs grimaces. Des crabes et des carabes se pincant à qui mieux mieux et des snobs mal rasés se regardent avec rage.

Les légumes, les fruits et les poires sont de la fête, aussi la pomme d'Eve et celle d'Adam, les choux bien frisés, l'asperge pompière, la carotte déshonnête, le céleri frondeur, le poireau imbécile, la rhubarbe d'Angleterre, le melon de France, la choucroute, de Germanie,

l'oignon pleurant d'Espagne et suprême bouquet la ramonache marollienne couchée sur canapé. Débandade de bêtes ivres, dégringolade de légumes défraîchis, d'oiseaux bizarres mal circoncis, passagers singuliers tombés de l'arche du bon Noë.

La grande humanité proprement se dessine, animateurs de Framboisie, démolisseurs surprenants aux doigts salés, mécènes aimantés, peaux rougies de cocottes brûlées. Derrières noirs de fascistes négroïdes. Becs aiguisés, ongles polis de belles-mères colériques. Sueurs clandestines de carnes chaussés. Séculariens bourguignons fleurant pelure d'oignon. Quilles de pochards brevetés. Binettes braisées de cuisinière-sorcière cuisinant vague civet ou langue de veau et cuisseau de chaton mijotent à petit feu.

Saluons vos excès charmants car les accents paradoxaux de Labisse se précisent. Courmes lance ses gourmes copieuses. Les lignes de Spilliaert amèrement se dessinent. Les pieds ragoûtants des modèles de Permeke carrément se gondolent. Onze Jan d'Ostende, toujours en quête de découvertes, rumine, rumina, ruminera.

Avant tout les testaments se dessinent. Sémita à l'annulaire bagué, Putipharé au front jaune. Judith vengeresse passée au vermillon, doctrinaires révolutionnaires ventrus, bourrés de foi, gavés d'espérance, bouffis de charité, machabées livides, découvrant les tables de la Loi, Boucs émissaires, premiers postiers du monde, disciples ascétiques, Prophètes empalés.

Carol, haut-parleur, Carol dévorant, Carol explorateur, louons la sévérité de ton art, la puissante matière de ta peinture. Certes, un art nouveau cabriole, caracole, se cabre, se contorsionne, art de révolté, de prisonnier, art maculé d'horreur et de sang, férocité picturale, cauchemar tenace, rugissant de menaces. Des bulles oxydées crèvent des boues stagnantes. Vos peintures huillées, sardinées de saumures vernies reflètent les lumières sourdes des lanternes d'écurie. C'est l'enfer du Dante. Le grand cercle des pleurs. Pleurs des amoureux. Larmes d'accouchées, monde de douleur. Douleur dessus, douleur dessous, douleur partout.

Carol, votre peinture est noble, elle est de fiel et de douleur composée. Je vous salue Carol, vous êtes fort parce que sensible et bon. Vous serez le peintre des impossibilités grandes.

Carol, Carol, Carol le Téméraire, Carol-Quint, Carol Saint, Carol d'aujourd'hui, Carol des longs demains.

JAMES ENSOR

Ostende, novembre 1929.

In een brief van Ensor aan André DE RIDDER (14.12.1929) lezen we volgend post-scriptum gewijd aan C. DEUTSCH :

"P.S. JE VOUS ENVOIE LE CATALOGUE DE L'EXPOSITION D'UN DEBUTANT, Carol Deutsch d'Ostende. Je l'ai orné d'une préface, où j'expose à ma façon mon idée sur l'oeuvre de ce peintre inconnu".

BIJLAGE II : S. ARNOLD OVER C. DEUTSCH :

J'ai visité plusieurs salons de peinture à Ostende, et je dois avouer que les oeuvres exposées par Carol Deutsch m'ont profondément impressionné. On peut dire que cet artiste est animé du ferme désir de faire oeuvre moderne, selon l'esprit de l'époque. Cependant, dans ces expositions, j'ai remarqué des toiles d'autres artistes qui, à mon avis, renouvellent la vieille école flamande. Celles de Carol Deutsch nous apportent des formes nouvelles au point de vue technique. Les couleurs sont appliquées de façon instinctive, avec force et objectivité, et jusque dans les moindres lignes, bien qu'en certains points elles paraissent atténuées par un impressionnisme très marqué, qualité de valeur pour un artiste doué du sens de la création. Certains peintres s'efforcent encore d'imiter l'ancienne peinture de l'école pré-raphaélite, d'autres encore prétendent revenir à l'école italienne.

M. Deutsch, semble-t-il, possède un style original, accusant une légère influence de l'art moderne belge. Tel un poète ou un musicien, il développe ses sujets avec un rythme harmonieux, une grande richesse d'idées où s'affirment à la fois des impressions d'Orient et des conceptions toutes occidentales. Comment il s'y prend pour réaliser ce double effet, c'est là tout son secret.

La critique nous dira que cette composition originale n'est pas assurée des faveurs du public. Mais autant de critiques autant de points de vue.

Pour être à même d'apprécier l'art de Carol Deutsch, il importe d'approfondir sa mentalité hébraïque. Parlant du point de vue psychologique, cette mentalité dénote les caractéristiques d'une race dont les traditions religieuses contribuèrent à développer chez elle le sens de l'imagination. C'est la force imaginative de l'Hébreu qui lui apporte les ressources qui engendrent la philosophie, la science et l'art. Pour ces raisons, M. Deutsch s'avère en quelque sorte unique en son genre : nous en trouvons la confirmation dans cette oeuvre magistrale intitulée "Moïse". Et d'avoir osé traduire l'âme de Moïse sur le canevas, cela requiert du génie et pas mal d'audace.

En vérité, plus M. Deutsch obéit aux facultés de son imagination créatrice, plus il reconnaît en lui-même un pionnier ayant comme tous les artistes célèbres du passé et du présent, une mission à remplir.

Certains de ses tableaux peints depuis des années possèdent un charme vif et une réelle beauté. Cependant, mes préférences vont à ces études plus récentes de la figure humaine dans laquelle il affirme une exclusivité qui, grâce à ses conceptions réalistes, conduit inévitablement au succès.

ALLE REFERENTIES NOPENS WERK VAN CAROL DEUTSCH IN PRIVEBEZIT ZIJN WELKOM !

N. HOSTYN

BIOGRAFISCHE GEGEVENS NOPENS OOSTENDSE POLITICI 1830-1914 XIII

TACK, Jean François

1. °Bredene 12 augustus 1839 +Oostende 10 februari 1907
 2. vader : Jean Louis
 3. moeder : Maria Thérèse Lagast
 4. echtg. : Sidonie Josephine Zanders
 5. beroep : timmerman
medestichter Help U Zelf
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : arbeidersraadslid 1904. - ontslag 18/11/1905
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

TANGHE Polydore Auguste

1. ° Bredene 17 februari 1858 + Oostende 26 juni 1911
 2. vader : Louis
 3. moeder : Mathilde Heydens
 4. echtg. : Maria Vanhercke
 5. beroepd : smedersbaas
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 32/5/1910 - 1911
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

TERMOTE Amand Jacques

1. ° Oostende 5 januari 1814 +Oostende 26 november 1888
 2. vader : Amand
 3. moeder : Rose Mahieu
 4. ongehuwd
 5. beroep : brouwer
voorz. werkrechtvaard 1872 - 1887
komiteit Ass. lib.
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 25/1/1864 - ontslag 5.7.1887
- 1.2.3.4./overlijdensakte
- 5./Rapport sur l'administration de la ville d'Ostende 1863 p.22

THOMA Leon Nestor Henri Louis

1. °Oostende 26 mei 1843 +Oostende 1 maart 1914
2. vader : Pierre Dominique Constant
3. moeder : Ernestine Justine Marie Deconinck
4. echtg. Victorine Denduyts Oostende 26/6/1866
5. beroep : hotelier, reder, administrateur openbare onderstand
1882-1902, administrateur Crédit ostendais, lid van
loge de La Flandre te Brugge (1) , lid Willemfonds,
komiteit Ass. lib.

6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 5/1/1882 - 1895

1.2.3.4.5./overlijdensakte
(1) Echo d'Ostende 7/3/1914, p. 1,d.

TRATSAERT, Pierre Jacques

1. °Oostende 3 december 1813 +Oostende 17 april 1881
2. vader : Pierre Jacques
3. moeder : Jeanne Joséphine Mahieu
4. ongehuwd
5. beroep : officier koninklijk belgische marine
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 2/12/1878 - 1881

1.2.3.4.5./overlijdensakte

VALCKE Auguste Jean-Baptiste

1. °Oostende 10 februari 1821 +Oostende 30 juli 1877
2. vader : Baptiste Constantin
3. moeder : Rosalie Thérèse Deknuyt
4. echtg. : Louise Adelaïde Marie Vanderheyde
5. beroep : brouwer, konsul Peru, vicekonsul Uruguay
voorz. Ass. lib. 1872 - 1875
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 26/12/1863 - ontslag 30/10/1866
prov. raad 1869 - 1877

1.2.3.4.5./overlijdensakte

VALCKE Jean-Baptiste Constant

1. °Oostende 23 juni 1822
2. vader : Jean Casimir
3. moeder : Christine Françoise Vanhercke
4. echtg. : Cornelia Elise Oostende 31/5/1853
5. beroep : particulier
7. pol. loopbaan : gem. raad 3/12/1866-1867

1.2.3.4.5./huwelijksakte

VALCKE Maximilien

1. °Oostende 15 juli 1855
2. vader : Auguste Jean-Baptiste
3. moeder : Louise Vanderheyde
4. echtg. : Marie David
5. beroep : brouwer , komiteit liberté et progrès 1880; komiteit
Ass. lib., lid Willemfonds 1888
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 17/1/1888 - 1895

(vervolgt)

Willy MAERVOET

NOG EENS "HET POORTJE VAN HOURAH"

Met snuffelen in oude dag- en weekbladen kan men nog veel bijleren. Bij het ontstaan van ons tijdschrift - en dat is nu al meer dan 12 jaar geleden, - hadden we een zeer uitgebreide polemieek over de Garre van Konné.

Deze keer hebben we het (nog eens) over het Poortje van Hourrah. Er werd en wordt nog verkeerdelijk beweerd dat dit poortje gelegen was nabij de hoek van Jozef II straat en de H. Serruyslaan. Volgens de mededeling van confrater N. Hostyn (cfr. De Plate 1980 pp. 207 en 208) en gestaafd door teksten uit l'Echo d'Ostende en Le Carillon van het einde van vorige eeuw en het begin van de 20 ste eeuw, lag dit poortje aan de Aartshertoginnestraat.

Waar precies heb ik nog niet kunnen achterhalen : op de plaats waar nu het Klein College ligt, of er tegenover waar de achterzijde de brouwerij van Ostyn uitkwam ? Wie zal het zeggen ? Ik vermoed dat het aan deze laatste zijde was en daar vlak tegenover - waar nu het Klein College is - de ingang lag van het Hotel St. Georges, vroeger lokaal van de Association libérale, die ook een uitgang had in de Jozef II straat (nr. 23) thans ook Klein College en voorheen "Ons Huis" lokaal van de katholieke middenstand. Het is een veronderstelling van mij, gedeeltelijk gesteund op wat ik hieronder vertaal uit "LE CARIILLON" van 8 september 1899.

Steller van het artikel klaagt - naar hij verklaart voor de zoveelste maal - over de schade die dagelijks wordt toegebracht aan de geburen door de "vulgaires personnages" die daar gelogeed zijn.

Vorige dinsdag ging het er zeer erg aan toe : de weinige voorbijgangers die zich langs die kant waagden vormden het mikpunt van de kwajongens die zich vermaakten met het grofste vuil dat ze op straat konden vinden naar hen te gooien. (nota van steller : en in die tijd was de automobiel een zeldzaamheid, terwijl het wemelde van paarden en karren waarvan de eerste regelmatig iets lieten vallen tot groot vermaak van mussen en kwajongens) De volgende dag - aldus Le Carillon - waren de huizen uit de omtrek met deze vuilnis bedekt en moesten de werklieden de ganse voormiddag doende zijn om de gevels op te kuisen, tot groot genoegen van de belhamels. De ingang van het Hotel St. Georges - vandaar ons vermoeden dat deze in de Aartshertoginnestraat gelegen was - leek een riool, volgens Le Carillon : de deugnieten hadden er niets beters op gevonden dan die plaats te gebruiken om er hun voorraad vuilnis aan te leggen. Het is, aldus Le Carillon, een zeer gevaarlijke plaats geworden en het wordt hoog tijd dat hier een grote zuivering gedaan wordt wil men geen bronnen van epidemiën scheppen : sedert het begin van de droge periode, werd er zelfs geen borstel gebruikt op die plaats. De walgelijke reuk die uit dit hol komt pakt je op de keel, zodat zelfs de bewoners van dit slop er niet meer tegen kunnen en dag en nacht vóór de ingang blijven hangen al zingen en gerucht makend zodat de geburen niet meer kunnen slapen. Dit mag niet blijven duren, vooral nu de Aartshertoginnestraat meer en meer belangrijk wordt (nota van de vertaler : zou deze bewering wellicht niet te wijten zijn aan het feit dat het Hotel St. Georges, lokaal van de Association Libérale waarvan Le Carillon felle voorstaander was, in die straat gelegen was???) De enige oplossing volgens het Carillon is de afbraak van het slop "het Poortje van Hourah".

Verslag van den luchtaanval van 27.12.43

Om 15 u trad het afweergeschut in werking. Vliegtuigen beschoten met hun boordwapens de werken op den Zeedijk ter hoogte van den Ouden Vuurtoren (Vlaggenstok) Vlaanderen-ramp. Er vielen vijf gekwetsten.

Slachtoffers

a) Dooden

DESMET Jozef, Reigerstraat 324 Oosterzele
geb. 10.7.90 - schedel ingedrukt

DOSSCHE Leon, Veldstraat 20 Asper
geb. 25.5.06 - borstkas ingedrukt

b) Gekwetsten

PEERS, Oscar, Van Steenestraat 64 te Assebrouck
geb. 4.8.10 te Brugge - oogwonde- hoofdwonde

NEYT Albert, Polderstraat 98 Zelzate
geb. 11.10.16 - hoofdwonde

De dooden vielen als slachtoffer van een betonmachine waarvan de kabels doorgeschooten werden zoodat de hefbak geladen met kiezel en rijnzang, losschoot en de twee mannen verpletterde.

LIJST KLINIEK

Van Elderdinghe - Vincke	Tarwestraat 19 - 1899 zwaar gekwetst;
Van Elderdinghe Florent	Tarwestraat 19, 1896 zwaar gekwetst;
De floor Dina	Tarwestraat 12 - 1934 licht gekwetst ;
Defloor Dora	Tarwestraat 12 , 1933 dood
Bol Bruno	Leffinghestraat 83 - 1914
Guns Roger	Gerststraat 31 - 1907
Missiaen Maurice	Leffinghestraat 48 - 1906
Deville Edmond	Timmermanstraat 61 - 1904

LIJST HOSPITAAL

Vandamme Suzanne	Zwaluwstraat 53	1935
Rosseel Marie-José	Gerststraat 53	1920 (zw. gek.)
Decerf Blanche	Nijverheidsstraat 67	1909
Vigne Odiel	Thouroutsche stg. 24	1895
Decerf Blanche	Nijverheidstraat 62	1927
Dyserinck Henriette	Nijverheidstraat 60	1882
Van Hooren Stefani	Thouroutsche stg. 225	1882
Jannssens Sylvi	Herststraat 53	1886
Thuyllie Senobi	Thouroutsche stg. 225	1904
Tulpin Renald	Nijverheidstraat 60	1935
Rosseel Alexis	Giststraat 53	1886 (zw. gek.)

Dycheyne Camiel	Nijverheidstraat 52	1902
Deprez Eduard	Thouroutsche stg. 223	1885
Beernaerts Irene	Leffingestraat 83	1914 (dood)
Duyck Simonne	Nijverheidstraat 54	1906
De Keersgieter Ugette	Nijverheidstraat 54	1930
Dupuis Celine	Nijverheidstraat 60	1908
Herrebout Eugenie	Thouroutsche stg. 24	1886
Demeulemeester Jerome	Tarwestraat 15	1899
Huygghe Camiel	Tarwestraat 13	1878
Freuman Maria	Leffingestraat 80	1881
Van Hoemaeker Willy	Frère Orbanstraat	1908
Dupuis Frans	Nijverheidstraat 60	1920

LIJST DOODENHUIS

Smagge Germaine	Nijverheidstraat 47 a	15.6.11
Smagge Alfons	Nijverheidstraat 47a	20.9.08
Smagge Roger	Nijverheidstraat 47 a	12.10.22
Butaye Valerie	Nijverheidstraat 47 a	1.10.84
Peupaert Fernand	Nijverheidstraat 64	23.2.17
De Looze Marcelle	Nijverheidstraat 64	29.11.15
Provoost Henri	Nijverheidstraat 62	22.7.29
Provoost Henri	Nijverheidstraat 62	24.8.04
Decerf Henri	Nijverheidstraat 49	6.11.80
Dewulf Angele	Lijndraaierstraat 40	6.11.80
Vanhoutte Victro	Spaarzaamheidstraat 58	19.9.04
Neiryck Leon	Steenweg op Thourout 225	29.4.10
Van Hulle Isabella	Steenweg op Thourout 225	28.8.11
Bol Robert	Leffinghestraat 83	12.5.39
Steenkiste Cesarine	Leffinghestraat 83 ^s	5.10.75
Beernaerts Irene	Leffinghestraat 83	27.4.14
Rosseel Rosa	Gerststraat 53 ^s	3.7.35
Rosseel André	Gerststraat 53	10.9.33
Rosseel Marquerite	Gerststraat 53	25.1.22
Gunst Jean	Gerststraat 53	12.6.22
Gunst Jeanine	Gerststraat 53	15.9.43
Holvoet Hélène	Gerststraat 53	5.6.10
Van Hee Anna	Gerststraat 31	11.4.09
Dujardin Jeanne	Gerststraat 49	21.2.89
DEmoor August	Gerststraat 51	30.3.94
Maeckelberghe Charles	Gerststraat 35	14.4.01
Maeckelberghe Rachel	Gerststraat 35	26.11.27
Maeckelberghe Gustaaf	Gerststraat 35	19.1.33
Janssens Marceline	Gerststraat 35	15.1.05
Delanghe Oscar	Tarwestraat 10	7.2.90
Defrance Isabelle	Tarwestraat 10	27.3.08
DElanghe Katia	Tarwestraat 10	12.12.41
Defloor Stefaan	Tarwestraat 13	25.8.80
Defloor Dora	Tarwestraat 13	7.8.32
Vermeire	Gerststraat 53	

(vervolgt)

GELEZEN

DANNY MESEURE, De oude troon van een nieuwe koningin... of een toekomstplan voor de Oostendse Belle Epoque architectuur (1875-1914), eindverhandeling architectuur, o.l.v. P. KONGS, 1984.

In een eerste deel, het "kultureel-historisch kader" behandelt MESEURE de urbanisatorische en architecturale evolutie van Oostende tijdens de "Belle Epoque", d.i. de jaren na 1875 (ontmanteling en verkaveling) tot 1914, het begin van W.O.I en meteen het einde van de 19de eeuwse levenssfeer.

Hij bespreekt er het tijds kader, de architecturale stijluitingen en de levensloop van de meest vooraanstaande Belle-Epoquearchitecten uit Oostende.

Deel 2 behandelt het lot van dezelfde architectuur in de periode 1914-1980 : vernieling door 2 oorlogen, kortzichtige afbraakwoede in de decennia na 1945.

Deel 3 tenslotte omvat prachtige en realistische voorstellen voor een herwaardering van de nog bestaande belle-epoquearchitectuur, alsmede een inventaris van hetzelfde.

Niet ten onrechte besluite MESEURE zijn verhandeling met de zin "Het is vijf voor twaalf" !

N.H.

ONZE BELLE-EPOQUE ARCHITECTUUR WORDT NOG STEEDS AANGETAST...

Wie dacht dat monumentenjaren, krantenartikels en tv-programma's bijdragen tot het bewustzijn dat 19de eeuwse architectuur ook waardevol is, heeft het verkeerd voor : in 1983 sneuvelden nog 2 prachtige Dujardin-villa's in de Parijsstraat. In de week van 19-24 maart 1984 moest een prachtige belle-epoquegevel, Brusselstraat 1 er aan geloven.

Anderzijds zijn er dan mensen die wél de waarde ervan inzien en met eigen middelen een 19de eeuwse villa opknappen : we denken aan de jarenlang verwaardeerde "Villa Louisa" op de Ijzerstraat"ramp", (restauratie lente 1983).

N.H.

BRIEF AAN HET STADSBESTUUR

Op 9 juli j.l. stuurde "De Plate" een brief aan het Stadsbestuur van Oostende i.v.m. de plannen die in de pers bekend gemaakt waren om op het Marie-Joseplein een nieuw Stedelijk Bureau voor Toerisme in te planten. "De Plate" heeft gemeend dat het haar plicht was hier tegen te protesteren en brengt haar leden op p. 25 een afschrift van de brief.

De Raad van Beheer

«De Plate»
v.z.w.

Secr.: Rode Kruisstraat 4
8400 Oostende

Hooggeachte Heren,

Als een van de oudste Oostendse Verenigingen (1954) met verweg het hoogste ledental (+ 500) zijn wij als Heemkring ten zeerste begaan met het wel en wee van onze stad.

Langs de lokale kranten om vernamen wij dat er plannen bestaan om een nieuw toerismebureau te bouwen op het Marie-Joséplein en meegaande het stadsbeeld in de onmiddellijke omgeving grondig te wijzigen.

Deze plannen kwamen aan de orde op onze Algemene vergadering van 30 juli 1984. Uit de daarop volgende bespreking bleek dat de vergadering unaniem van oordeel was dat een dergelijke ingreep op het stadsbeeld alsook de daaruit voortspruitende kosten niet verantwoord zijn. De vergadering besloot daarop de hierna volgende motie te stemmen en deze naar al de bevoegde instanties te zenden.

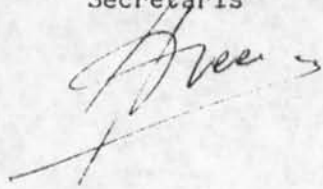
"De Oostendse Heemkundige Kring DE PLATE" in Algemene Vergadering bijeen op 30 juni 1984 is unaniem van oordeel dat :

de door het stadsbestuur voorgestelde bouw van een nieuw toerismebureau op het Marie-Joséplein en de daarbij geplande veranderingen op de Leopold II-laan niet beantwoorden aan een behoefte ; dat de daaruit voortspruitende kosten niet verantwoord zijn en dat het project eens te meer een aanslag is op het reeds zo zwaar geschonden stadsbeeld. De kring vraagt dat het project zou ingetrokken worden en er werk zou gemaakt worden van de herwaardering van het bestaande toerismebureau op het Wapenplein (of Grote Markt, zoals de Oostendenaars het echte centrum van Oostende blijven noemen).

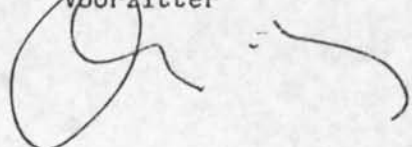
In de hoop, Hooggeachte Heren, dat U rekening zult houden met onze desiderata groeten wij U met bijzondere hoogachting.

Namens de Algemene Vergadering,

JB. DREESEN
Secretaris

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter

AANWINSTEN IN HET MUSEUM :

- Vanwege ons lid Pierre VERRAERT ontving de Kring een prachtige aquarel, voorstellende de maalboot "Jan Breydel", opgeëist door de Britse Admiraliteit op weg naar Boulogne onder escorte van destroyers van de Dover Patrol (1914-1918).
Onze leden weten zonder twijfel dat het de maalboot betreft die in 1916 omgebouwd werd tot hospitaalschip.
Auteur van deze aquarel was Maurice DE FRE, commandant 1° klasse van de Belgische Staatsmarine.
- Vanwege de Heer Valère PRINZIE ontving de kring een hele set loodgieterssalaam, afkomstig van een familielid te Nieuwpoort.

Beide aanwinsten betekenen een serieuze verrijking van het patri-
monium van onze Kring!

G. VERMEERSCH

ROUWBEKLAG

Pas was ons vorig nummer verschenen toen we het overlijden van ons trouw lid de Heer Jozef MAES vernamen. Hij was een van onze eerste leden, steeds op post op onze voordrachten en jaarlijkse reisjes. Opgewekt van karakter was hij een van onze meest optimistische leden. In hem gedenken we ook de stichter van de "Vrienden van Jan De Clerck". "De Plate" biedt zijn echtgenote en familie haar oprechtste rouwbetuigingen aan.

A. VAN ISEGHEM
voorzitter

OPGELET VOOR DE EERSTE OCTOBERACTIVITEIT

We vragen onze leden er nu reeds rekenkng mede te willen houden dat op dinsdag 9 oktober om 15 uur in de lokalen van het V.V.F. een namiddagvoordracht gehouden wordt door ons beheerraadslid J.H. KLAUSING met als titel "Oostendse liederbundel".

O.V.

IN DIT NUMMER

- blz. 3 : A. VAN DEN AUWEELE : Een overzicht van 50 jaar Oostendse Kursaal (I) ;
- blz. 14 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders XLVII
Carol DEUTSCH;
- blz. 19 : W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici 1830-1914 XIII
- blz. 21 : J. KLAUSING : Nog eens het Poortje van Hourrah ;
- blz. 22 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (18) ;
- blz. 25 : Brief aan het Stadsbestuur van Oostende. - - - - -

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatst nieuwe
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen
